

Prof. Dr. Yücel Sayman: Mevcut hukuk sistemi biyolojik gelişmeler karşısında aciz kalıyor

Röportaj: Ömer Çakkal

Istanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yücel Sayman, geçtiğimiz aylarda Çanakkale’de, bir sahil kasabasında düzenlediği 3 günlük toplantı ile hukukta yakın gelecekte karşımıza çıkabilecek önemli bir konuya dikkat çekti: Biyohukuk. Henüz tam olarak tanımlanamamış olan biyohukuk kavramını önümüzdeki yıllarda sıklıkla duyacağız. Zira insanlığın

binlerce yıldır sürdürüldüğü, bildiğimiz doğum yönteminin yanına yenileri eklenmeye başladı. Tüp bebek, sperm bankası, taşıyıcı annelik gibi yöntemler, çocuk sahibi olmak isteyenlerin denediği yöntemler. Artık çocuk sahibi olmak için bir anne ve bir babaya ihtiyaç yok. Nesep, soy bağı, akrabalık ilişkilerinin geleceği belirsiz. Organ nakli, gen transferi, doku üretimi, hibrit canlılar gibi bir kısmının

varlığı bile tartışılan gelişmeler sonrası doğacak problemler ise cabası. İşte bir süredir tam da bu konulara kafa yoran Yücel Hoca, “Bunları tartışalım, yeni bir hukuk yorumunun kapısını arayalım” düşüncesi ile tıpçıları ve hukukçuları bir araya getirdi. Milletlerarası Özel Hukuk Perspektifiyle Biohukuk Toplantısı’nın ardından Sayman ile Beyoğlu’nda eşinin sahibi olduğu kafede bir araya geldik.

Fotoğraflar: Sedat Özkömeç

“Konyalıym deyip trafik polislerini atlatıyordum”

Bu kafe sizinmiş. Doğru mu?

Eşimin. Bu kafe ve antikacıyı eşim işletiyor.

Ne zaman açıldı?

Bu pasajın adı Tünel Geçidi. 90'lı yılların başında eşim buraya geldiğinde bu pasaj terkedilmişti. Ben o zaman, “Yahu bunun adı geçit ama buradan geçen kimse yok” dedim. Ama o, “Burası ileride çok değerli bir yer olacak” dedi.

Eviniz de buradaymış galiba...

Evet. Hemen şu karşı binadayız.

Anlaşılan tam bir Beyoğlu yaşantısı sizinkisi...

E tabi. Evlerin kendisi çok güzel. En yenisi

100 yıllık. Yüksek tavanlı, aydınlık evler. Tabi harap vaziyette idi. Ben önce burayı ofisim olarak tuttum. Sonra eve çevirdik, ben fazla avukatlık yapmadığım için. Zaten şimdi hiç yapmıyorum.

Hocam nerede doğup büyüdüünüz?

Babam askeri doktordu. Onun için Türkiye'yi gezerken Konya'da doğmuşum, Sivas'ta nüfusa kaydettirmişler, İstanbul'da büyüdüm. Konya ve Sivas'ın bana çok faydası oldu. Eskiden trafik polisleri ya Konyalı olurdu, ya Sivaslı. Başıma bir geldiğinde ya Sivaslı oluyordum, ya Konyalı! (Kahkahalar)

İstanbul Hukuk mezunusunuz değil mi?

Evet, Saint Joseph Lisesi'nden sonra İstanbul Hukuk'u bitirdim. Doktorayı Fransa'da yaptım.

60'ların Fransa'sı nasıldı?

Doktoramı Strazburg'da yaptım. O

“Türk hukuk sisteminde savunmaya kurumsal olarak yer verilmiyor. Yargılama sırasında avukata hep müdahale edilir. Yahu avukat, isterse tiyatro yapacak, belki gezinecek. Ama bizim sistemimizde avukat bir masanın arkasına sıkıştırılan, bir taburede oturtulan, kalk deyince kalkıp otur deyince oturtulan bir kişidir. Böyle olduğu için de Türkiye'de avukatlık teknisyenlik düzeyine indirgenmiş durumda. Avukatın yargılama faaliyetinin içine katılmadığı mevcut durumda demokratik ve adil bir yargılamaya yapılamıyor.”

zaman kent yeni kuruluyordum. Alsas Bölgesi orası. Orayı Fransızlaştırmak istiyorlardı. Onun için gayet yeni ve modern binaları ile çok iyi hocaların olduğu bir hukuk fakültesi ve siyasi bilimler fakültesi kurdular. Ben de o zaman Strazburg Belediyesi'nin bursu ile okudum.

Türkiye'ye döndükten sonra avukatlığa mı başladınız?

Hayır, üniversiteye geçtim. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne girdim. Zaten çok az avukatlık yaptım. 27 Mayıs ve 12 Eylül'den sonra üniversiteden çıkartıldıktan sonra hayatımı sürdürmek için avukatlık yaptım.

“Doğayı otelcilere kaptırmamak için deniz feneri kiraladım”

Yıllarca hocalık yaptınız. Öğrencileriniz bile hocalık yapıp neredeyse emekli oldular. Bir dönem de İstanbul Barosu Başkanlığı yaptınız. Müthiş tempolu bir hayat. Geçtiğimiz haftalarda Çanakkale'de Biyohukuk Kongresi düzenlediniz. Onu da konuşacağız ama önce Çanakkale'ye, Ayvacık ilçesindeki Sivrice'ye, Bektaş Köyü'ne ilginiz nereden geliyor? Tempolu hayattan

siğindiğiniz sakin bir limandı sanırım Sivrice. Ne zaman başladı oraya gidip gelmeleriniz?

Ben 1970'lerden beri Asos'a gider gelirim. Orası yıllarca el değmemiş yerler olarak kaldı. Sakin, denizi güzel, doğası bozulmamış yerlerdi. Çok sevdiğim bir yerdi. Sonra orası da turistik bir yer olmaya başladı. Bu kez de 90'lı yıllarda bu Bektaş Köyü'nü fark ettik. Doğası muazzam güzel, bozulmamış bir yerdi. Oraya yerleştik. Köyde bir ev satın aldık. Yazları ve boş bulduğumuz zamanlarda gidip geldik. Daha sonra, Çanakkale'de size gezdirdiğimiz taş evi satın aldık. Orası bir koyun ağılı idi. Köyün yukarısında, denizden 2 kilometre yukarıda, elektriği, suyu, çatsı olmayan bir yerdi. Orayı epey elden geçirdik. Elektriği halen yok. Zaten elektriği ihtiyaç yok. Geceler çok aydınlık. Bahçedeki onlarca değirmen taşını yıllar içindeki gezilerimizde Ege ve Trakya'dan toplayıp getirdik. Evde her şey eski. Doğal yapıya, kayalara müdahale etmedik. Suyu, traktörle getiriyoruz.

Sonra bir de feneri aldınız...

Fener şöyle oldu: Artık yeni teknoloji ve imkânlarla feneri otomatik olarak Çanakkale'den kontrol edebilmeye başlayınca, devlet, sahillerdeki pek çok feneri kiralamaya ve buradan gelir elde etmeye girişti. Bu fenerlerin pek çoğu pansiyon, disko, restoran oldu. Benim geçmişte hiç ilgim, hevesim olmamasına rağmen sırf Sivrice Koyu'nun da bozulmaması için feneri kiralamaya kalkıştım. 5-6 yıl önce oldu bu. Başarılı da olduk. Ben ve eşim orada bir müze, kütüphane kurmaya giriştik. Pek çok deniz feneri maketi, deniz kitabı orada yer alıyor. Küçük bir mutfağımız ve bir odamız var. Şirin bir yer.

“Türk hukukunda savunma kurumu yok”

Geçmişte sanırım 3 dönem İstanbul Barosu Başkanlığı yaptınız. Bu görev size neler öğretti?

Türkiye'de hukukun Avrupa ve Amerika'nın çok gerisinde olduğunu öğrendim. Bir kere kurumsal olarak bir savunma makamı yok. İddia makamı var. Savunma diye bir kurum yok. Savunma, sadece bir hak olarak görülüyor. Savunma kurumu olmayınca iddia ile savunma arasındaki çözüme götürücü mekanizma işlemiyor. Yani yargı diyalektiği işlemiyor. Mesela Baro, Anayasa'da yargının bir kurumu olarak görülmez. İdari kısımda yer alır. Yani bir meslek örgütü olarak görülür. Baronun, tıpkı savcılık gibi yargının bir kurumu olarak görülmesi gerekir. Ama böyle değil.

Mahkemelerde hâkimin en üstte,

yanında ya da biraz altında savcı, aşağıda avukat ve zanlı şeklindeki konumlandırma bu yapının ürünü olsa gerek...

E tabi. Buna hep marangoz hatası derler. Fransa'da güya yapılırken öyle tasarlanmış.

Dünyada halen böyle mi?

Hayır, değil. Amerika'da görüyorsunuz. Halkın içinden bakkal, kasap, ev hanımından oluşan jürinin kararı çok etkili. Savcı ve avukat aynı hizada oturur. Biri üstte değil. Çünkü o siyasi bir tasarımın modelidir. Yargı iddia + yargıç. Yani savunma makamı yok. Onu geçtim, yargılama sırasında avukata hep müdahale edilir. O kadar ki mübaşirler bile müdahaleye kalkıştılar. Masanın önüne çıkma diye. Yahu avukat, yargılamayı kendi düşüncesi yönünde etkilemeye çalışacak. Adam isterse tiyatro yapacak. Belki gezinecek. Ama bizim sistemimizde avukat bir masanın arkasına sıkıştırılan,

bir taburede oturtulan, kalk deyince kalkıp otur deyince oturtulan bir kişidir. Hâkime bir şey anlatmaya çalışırsın, müdahale eder, “Avukat bey bunu yazılı olarak” verin der. Oysa yazılı olarak kimseye bir şey anlatamazsın. Çok zordur. Yani ikna yöntemi ancak sözle olur. Böyle olduğu için de Türkiye'de avukatlık teknisyenlik düzeyine indirgenmiş durumda. Avukatın yargılama faaliyetinin içine katılmadığı mevcut durumda demokratik ve adil bir yargılamaya yapılamıyor.

“Hukukçular, biyolojik gelişmelerin yaratacağı sorunların farkında değil”

Hocam izniniz olursa biyohukuk kongresi üzerinden biyohukuk konusuna gelelim. Biyohukuka ilginiz nereden geliyor?

Biyolojide büyük gelişmeler var. 21. yy bilimin yüzyılı olacak gibi. Ancak biz hukukçu olarak buna hazır değiliz. Yakın gelecekte toplumsal yapı ister istemez

değişecek. Akrabalık bağı dediğimiz şey belki ortadan kalkacak. Soy bağı belki farklılaşacak. Hukukçular arasında bunun farkında olan çok az kimse var. Avrupa'da bile 1995'ten sonra bunlar tartışılmaya başlandı. Benim okumalarım da 2000'lerin başında başladı.

Peki, 10 yılı aşkın süredir düşündüğünüz toplantının ilki için neden bu kadar geç kaldınız?

Çünkü Türkiye'de akademik çevreler bu konuya çok kapalı. Üniversiteler çok kapalı. Bu konular eğitim müfredatında yok. Hukukçularla tıpçıların ve fizikçilerin bir arada çalışma olanağı hiç düşünülmemiş. Parasal olarak da hiçbir getirisi yok. Sadece bilimsel bir merakla yapılacak bir çalışma.

Geçtiğimiz haftalarda Çanakkale'de Sivrice Koyu'nda bir toplantı düzenlediniz. Hukukçular ve tıpçılar bir araya gelip bu konuları tartıştılar. Verimli de bir toplantı oldu. Sanırım bununla ilgili bir de kitap çalışması düşünülecek. Ama bu toplantının gelecek yıllarda düzenlenmesi, üstelik de kapsamının geliştirilmesi gerekiyor. Belki de felsefecilerin, sosyologların, ilahiyatçıların da katılımı ile...

Tabi tabi. Öyle olması gerekiyor. Bu toplantıyı Sivrice'de deniz kenarında yapmak istememin nedeni bir ışık, ileriye bakış, bir perspektif açmaktı. Doğa güzel, önünüz açık. Bir de bu tür toplantılar sıkıcı olmaktan çok keyifli olabilmeli. Kapalı mekânlarda, takım elbise kravat giy tak gel, 15 dakika konuş, sonra sıkılıp eleştir durumu olsun istemedim. Rahat giyinelim, isteyen çıkıp bir sigarasını, kahvesini içsin.

Toplantıların devamı gelecek mi?

Gelecek. Hatta ben Medipol'e bunu ders olarak önerdim. Zaman kaybetmeden

hemen bu yılki Hukuk Fakültesi müfredatına seçmeli ders olarak eklendi. Hatta bununla ilgili Biyohukuk Araştırma Merkezi projesini geliştirmeye çalışacağız. Bu Türkiye'de hatta Avrupa'da ilk olacak bir proje. Ben 73 yaşındayım. Bu saatten sonra bu araştırmalara fazla bir katkı olmaz. Bu projeyi ancak gençlerle birlikte götürebiliriz. Hukukun bittiği bir noktadayız ve yeni bir hukuk anlayışının oluşturulması lazım.

"Hukuk bitti, yeni bir hukuk inşa etmeliyiz"

Yeni bir hukuk anlayışının oluşturulması lazım" sözünüzü biraz deşmek istiyorum. Siz sık sık "Bu hukukla olmaz" diyormuşsunuz. Ya nasıl bir hukukla olur?

Basitleştirerek anlatmaya çalışayım. Bugün olmayan, ama olabileceği öngörülen, yasaklandığı için hakkında araştırma yapıp yapılmadığını bilmediğimiz bir örnek vereyim. Bir kadının yumurtasını alıp içindeki nükleusunu, esas partikülü boşalttıgınızda, o kadının genetik yapısı artık kalmıyor. Onun kromozomları artık yok. Onun yerine başka bir hücreden aldığınız spermi koyduğunuz zaman insan türünün bu yolla üremesi de mümkün. Doğa buna elverişli. Şimdi bizim kavramlarla buna baktığımızda kopyalama deniyor. Mesela çocuğunun hücrelerinden bir sperm koyarsanız bugün ona ensest diyorsunuz. Ya da evliyse ve kocasından başka birinin spermi konursa zina diyorsunuz. Kavramlar durumu anlatmıyor. Devam ediyorum. Şimdi yapay rahim denen bir şey var. En azından uğraşıyorlar. Şimdi yapay rahimde bakın anne yok. Belirli bir baba yok. Doğuran kadın yok. Ama ortada bir çocuk var. Şimdi mevcut hukuk sistemimizle bu durumu anlatabilmek, doğacak sorunlara çözüm üretebilmek mümkün değil. Ha şimdi bu olur mu olmaz mı? Şu anda yasak. İnsan üremesine yönelik deneyler şu anda yasak. Çoğu ülkede yasak. Suni rahim

"Hocanın sınıfa girip ders anlattığı klasik eğitim bana göre şu anlama geliyor: 'Şimdi bir kitap var. Siz o kadar aptalsınız ki bu kitabı tek başınıza okursanız anlamazsınız. Ben sizden zekiyim ben anlarım. Ben okuyup anlayayım, sonra size anlatayım. Sonra da sınavda ben ne anlattığımı soracağım.' Yani bu artık kimseyi tatmin etmiyor. Ben o nedenle bir dersi 10'ar kişilik gruplarla işliyorum. Öğrencilerle özgür bir ortamda çay ve sigara içip tartışarak, arada bir gülüşerek ufkunu açmak isteyenlerle karşılıklı bir şey öğreniyoruz."

yapar mı, o da yasak. Cinsellik dışında aseksüel bir çocuk üretimi. O da yasak. Ama bu yasakları kaç sene sürdürebilirsiniz? Birileri çıkıp bunu yapacak. O yolla doğan çocuğa şimdi biz mevcut hukuk sistemimizle "sen insan değilsin" mi diyeceğiz? Yani insan olmayacak mı o? Bu durumlara mevcut hukuk sistemi cevap veremez. Buyurun bu hukukla soy bağına belirleyin, belirleyemezsiniz. Miras meselesini belirleyin, belirleyemezsiniz. O zaman bugünkü kavramlar dışında başka bir hukuk anlayışına gereksinim var. Bu nedir, ne olabilir? Ben bilmiyorum. Gençlerin yolunu açalım, bu konular tartışılsın. Üniversitelerin gerçek görevi bunu yapmaktır. Öteki türlü hukuk, tıbbın ya da fiziğin önünde yasaklayıcı bir şey haline gelir. Bilimi yasaklayan bir şey olur. Özerkliğini de kaybeder. Siyasi iktidar der ki bunu yasakla, yasaklar.

Bu bahsettiğiniz sorunlar bir tek ülkemiz hukukunun sorunu değil ama sanırım...

Evet, bütün dünyanın sorunu ama Türk Hukuku bu sorunlarla daha çok yüz yüze. Çünkü bizde her şey yasak. Yasaklarla yıllarca sorunların üzerini örtmüştüz. Daha ne kadar böyle gidebilir?

Anladım. Hocam bu konuda daha fazla söyleyeceğiniz bir şey yoksa başka bir konuya geçmek istiyorum. Sigaraya bir düşkünlüğünüz var. Müptelası mısınız, tiryakisi misiniz, seveni misiniz?

Ben sigaraya 30 yaşından sonra başladım. Fransa'da başladım. Artık eskisi kadar fazla içmiyorum.

“Öğrencilerimle çay ve sigara içip ders işliyorum”

Bu yıl hukukçular olarak Kavacık Yerleşkesindediniz ama geçen yıl Unkapanı'nda bütün akademisyenlerin odaları 4. kattayken sizin bahçeye mekân kurmanızın en büyük nedeni özgürce sigara içmek değil miydi ama?

Yok, o konu şehir efsanesi gibi anlatılıyor ama nedeni başka. Ben hocanın sınıfa girip ders anlattığı klasik eğitimden çok tat aldığımı söyleyemem. O bitmiş bir şey. Düşünün ben 73 yaşındayım. O çocuklar 18 yaşında. Ben dersimi anlatıp çıkayım, sonra da sınav yapıp öğrenmişler, anlamışlar diyeceğim bir durumun doğru olmadığını düşünüyorum. Bu biraz da şu anlama geliyor: 'Şimdi bir kitap var. Siz gençler o kadar aptalsınız ki bu kitabı tek başınıza okursanız anlamazsınız. Ben sizden daha zekiyim, ben anlarım. Ben okuyup anlayayım, sonra size anlatayım. Sonra da sınavda ben ne anlattığımı soracağım.' Yani bu sistem artık kimseyi tatmin etmiyor. 18 yaşındaki birinin nasıl düşündüğünü bilmezsem sağlıklı bir eğitim süreci olmaz. Ben o nedenle bir dersi 10'ar kişilik gruplarla işliyorum. Bir saat kalmıyorum, akşama kadar okulda kalıyorum. Öğrencilerle özgür bir ortamda çay, kahve ve sigara içip tartışarak, arada bir gülüşerek ufkunu açmak isteyenlerle karşılıklı bir şey öğreniyoruz. Bahçedeki odanın nedeni buydu. Yoksa 4 kat aşağı inip sigara içmeye diye değildi.

İnsan hakları ve özgürlüklerin üzerinde çok duruyorsunuz. Bu, nereden ileri geliyor?

Belki yetişme tarzından olabilir. Ben aile içinde bana şöyle yap dediklerinde haklı haksız her zaman sorguladım. Neden öyle yapmalıyım ki dedim. Yani işte babanın yanında ayak ayaküstüne atma. Niye atmayacağım. Ne oluyor? Atarsam ne olur? Bilmem nereye giderken kravat tak. Yahu niye takacağım? İşin ciddiyeti gömlekte, kazakta, cekette değil ki. Benim kendimde. Saygı ayak ayaküstüne atmamak, önünün düğmesini iliklemek değil ki. İlişkinin kendisi bir saygı temelinde ilerlemeli. Hiç sevmediğim bir adamın önünde kravat takıp önümü ilikleyince ona saygı duymuş mu oluyorum? Hiç de duymuyorum. Üstelik de yalancılık yapmış oluyorum. Bu, devlet ya da kuralların

zoruyla yapılan bir şey. Şimdi bunları sorguladığında bir sürü şey çıkıyor. Karşındaki de izah edemiyor. O zaman biraz özgürlük anlayışına varıyorsunuz. İnsan türünün, başka türlerde olmayan kaderini tayin edebilme yetisi var. İnsanın kendi yönünü tayin edebilmesinin önüne geçmeye kimin hakkı olabilir! Ama özgürlüğümüzün de bir sınırı var, başkalarının özgürlüğünün ihlal edilmeye başladığı nokta. Hak ne, özgürlük ne, sınır nerede olmalı? Özgürlük zaten doğuştan gelen bir hak. Özgürlük kendimi geliştirmemin mücadele araçlarından biri. Daha fazlası değil. Benim düşüncemi sınırlarsan benim kendimi var etme yetimi sınırlamış olursun. Beni tanıyan biri demiş ki, "Tanıdığım, kendi kendisine muhalif tek insan." Hakikaten öyle. Ben bir fikri dile getirdiğim zaman, geçirim karşısına o fikrin tam aksini dile getiririm. Kendime karşı aksi fikri savunurum. Medipol Üniversite'nde de beni en çok çeken şey, özgürlüğü çok ön plana çıkartması idi. Pratiğinde de hakikaten engelleyici bir şey yapmıyor. Öğrenciler de her görüşten, kültürden gençler ve fikirlerini rahatça ve korkusuzca dile getiriyorlar. Çünkü en saçma fikri bile olsa ben dâhil herkesin söylemeye hakkı var.

“Halk, kendi kimliği ile kabul görebileceği bir Anayasa istiyor”

Yeni Anayasa Platformu ile Türkiye'yi gezdiniz. Gelenen süreci nasıl buluyorsunuz? 2012 de geçti, gitti. Türkiye 2013'te bir anayasa yapabilecek mi?

Türkiye'nin değişik yerlerinde yaklaşık 6 bin kişi ile görüştük. İnsanlar hangi partiden, hangi görüşte olmaktan çok, kurulacak toplum yapısında kendisi var olabilecek mi, ona bakıyor. Kendi kimliği, düşünceleri ve duruşu ile var olabilecek mi, olamayacak mı? Orada kendisine yer var mı? Şimdi mesela bizim üniversiteyi örnek alın. 1. sınıf hukuk öğrencilerine bakın: Seçimi ne olursa olsun, çok dindar da olsa dindar bir eğitim sistemi talep etmiyor. Dindar biri olarak özgürce yaşayabilecek mi, ona bakıyor. Halk da üç aşağı beş yukarı bunu istiyor.

Halkta bir takım beklentiler var veya yok ama Mecliste bu iş sanki yapılmış gibi görüntü veriliyor, sanki kimse bu çalışmayı sonlandırmak istemiyor gibi bir görüntü var. Doğru mu?

Doğru. Bakıyorsunuz, daha önce haktan gelen onca görüşü uzlaşma komisyonu neredeyse dikkate almamış. Kendi partilerinin görüşü doğrultusunda ilerliyorlar. Uzlaşma deniyor ama gerçekte pazarlık ediyorlar. Onun için ben ona Anayasa Uzlaşma Komisyonu demiyorum, "Anayasa Pazarlık Komisyonu" diyorum. 12 Eylül Anayasasını aratan bir sonuç bile çıkabilir. Çünkü yansıyan bazı bilgilere

baktığımda ürküyorum. Konuşulan yapıda söylenenleri gerçekleştirecek kurumlar yok. Örneğin yargıda halen özerkliği olan bir adli tıp yok. Bilimsel polis denen kolluk gücü gibi bir yapı yok.

İstanbul ve Ankara'da baro seçimleri yenilendi, eski başkanlar koltuklarını korudu. Siz oy vermeye gittiniz mi?

Gittim, oy verdim.

Son soru: Geçtiğimiz günlerde Balyoz Davası sonuçlandı. Cezalar ve süreç hakkında söylemek istedikleriniz var mı?

Yargılama sırasında epey bir hukuksuzluk yapıldı. İşte bilimsel polis denen kolluk gücü gibi bir yapı olmadığı için mahkemelerde delillerin doğruluğu tartışılıyor. Ama bizim yargı sistemimiz bu. Şu süreci eleştirenleri getirin, yargıç yapın, aynı kararları verirler. Bu hukuk sistemi ile bundan ötesi olmaz. Bu hukuksuzluklar 80 yıl önce köyde orman ve tarla davalarında da böyle işliyordu. Bugün de öyle işliyor. Yüzlerce kişi yargılanıyor, bunların bir kısmının neden yargılandığını ne kendileri anladı, ne de biz. Ama bunlar büyük davalar. Ciddi deliller var, hakikat ortaya çıkartmalı. Sorun gene 12 Eylül Anayasasından ileri geliyor. Şimdi Anayasamızda yargıya devletin bekasını koruma ve tehditleri cezalandırma görevi verilmiş. Devletin bir tehdit algılaması var. Şimdiye kadar Milli Güvenlik Kurulu tehditleri yargıya bildirirdi. Şimdi siyasi iktidar bildiriyor. Yargıcın önüne tehdit diye getirince yargıç ne yapsın, tutuklama kararı vermek zorunda. Tutukluyor, yargılamaya başlıyorlar. Dava o kadar büyük ki, adam suçsuz da olsa yıllarca yargılanıyor. E o zaman yargı adaletin sağlandığı kurum değil, güç kim ise güçlü'nün tehdit dediklerini susturduğu bir şey haline geliyor. Bizde özerk bir adli tıp yok, bilimsel tıp yok, yazı işleri ayrı bir kurum değil, savunma makamı yok, avukatlar bir sürü tartışmayı yapamıyor, büyük bir gücü tek bir yere, yargıya vermişsiniz. Çok büyük bir iktidar gücü. Bu iktidarı size veren iktidar, bu gücü nasıl kullanacağımızı da size manipüle eder. Aksi takdirde yürütemezsiniz. Yani bizim Anayasa bunun üzerine tasarılanmış. Devlet biçimi bu. Cumhuriyetin kuruluşundan beri bu böyle.